

Aan
Dagelijks Bestuur
Deelgemeente Prins Alexander
Postbus 84205
3009 CE Rotterdam

Rotterdam, 16 april 2003

Reactie op de door de projectmanager Nesselande beantwoorde vragen en het advies aan uw bestuur dd 19 maart 2003, gesteld door de Stichting Platform Achternesse dd 25 november 2002

Dames en heren,

Graag beginnen we met een citaat.

(citaat uit de 4^e nota ruimtelijke ordening en milieu van VROM)

4. Bedreigingen van de gezondheid.

Bij ongewijzigd beleid wordt de mensheid over dertig jaar geconfronteerd met gezondheidsproblemen die nu nog niet zichtbaar zijn. Er zijn tienduizenden stoffen in ons leefmilieu waarvan weinig bekend is over de mogelijke gevaren en risico's voor mens en milieu. Van allerlei processen of activiteiten, zoals het transport van elektriciteit in hoogspanningsleidingen, bestaat alleen een vermoeden over de effecten op de gezondheid.

Er moet daarom veel meer nadruk worden gegeven aan 'voorzorg'.

Wanneer bijvoorbeeld in Nederland in 1965 op basis van het voorzorgprincipe een asbestverbod zou zijn ingesteld, dan zou dat ruw geschat circa 34.000 slachtoffers en 44 miljard gulden (20 miljard euro) aan kosten hebben geschied.

Einde citaat.

*Als wij in dit stuk refereren aan uitspraken van dhr van den Berg dan verstaan we daaronder uiteraard ook de gemeentelijke diensten en de KEMA, die aan dit stuk hebben meegewerkt.

Correspondentieadres:

Mevr. J. Onel- Beems, Wollefoffenweg 35, 3059 LG Rotterdam
Telefoon: 010- 2222 411, Fax: 010- 2222 412

1. V.d. Berg stelt, dat voor de voedingsleiding van de metro (een statisch magnetisch veld) geen enkel verband gevonden is met ziektes of aandoeningen.

-wij verwijzen hierbij naar een Brits onderzoek in Bristol uitgevoerd door David Henshaw ca. Dit onderzoek wijst uit, dat hoogspanningsleidingen aan stofdeeltjes een elektrische lading geven, waardoor de vervuiling zich beter vasthecht in de longen. Dit zou de ontbrekende schakel in het verband tussen hoogspanningsleidingen en eerder geconstateerde clusters van kankergevallen kunnen zijn. De conclusies uit dit onderzoek worden ondersteund door Alan Preece van de Medical School in Bristol. Die stelde vast dat mensen tot een halve kilometer benedenwinds van een hoogspanningslijn wonen, bijna 30% meer kans hebben op longkanker. Juist in dat gebied blijken vuildeeltjes uit uitlaatgassen neer te komen. Het is bekend dat hoe ouder de leidingen zijn, hoe meer elektrisch geladen ionen ontstaan. Het is ook algemeen bekend dat wielen van metro's snel slijten maar meer nog de stroomafnemers, waardoor in het specifieke geval in Nesselande, dichtbij de ionisatiebron veel meer koper en ijzerdeeltjes worden geïoniseerd en dus de fall-out zeker in de aangrenzende bebouwing aanmerkelijk hoger zal zijn. Dit is een nieuw gegeven welke nog geen aandacht heeft gekregen. Wij adviseren het bestuur dit gegeven in haar overwegingen mee te nemen.

2. V.d. Berg stelt dat zowel het magnetische veld (van 7 tot 45,5 μT) als het elektrische veld (van 23 V/m tot 3000 V/m) beneden de limietwaarden van de Gezondheidsraad van 1992 blijven, voor wat de waarden betreft onder de kruising van de metrobaan met de hoogspanningslijn, als wel parallel aan de hoogspanning op de viaduct. - v.d. Berg geeft in zijn beantwoording onzes inziens onjuiste waarden op. Om een juist vergelijk te maken moeten de waarden van het elektrische veld worden aangegeven als 23 kV/m tot 30 kV/m. Het elektrisch veld is in de metrostellen inderdaad = 0 volgens het principe van de Kooi van Faraday, echter de waarde op de perrons is voor personeel 13 - 20 kV/m meer dan maximaal toegestaan en voor de regelmatige metroreiziger evenzo. De grenswaarden die het IRPA/INIRC opgeeft zijn voor de beroepsbevolking per werkdag 10 kV/m en voor de algemene bevolking gedurende enkele uren per dag 10 kV/m. Voor wat betreft het magnetische veld geeft het IRPA/INIRC waarden op van 500 μT voor de beroepsbevolking per werkdag tot 100 μT voor de algemene bevolking.

Magnetische velden worden niet door bouwmaterialen, begroeiing of door de aarde afgeschermd. Bovendien staat de mens aan veel meer

magnetische straling bloot dan op het eerste gezicht lijkt . Elk elektrisch apparaat geeft bij gebruik een magnetische veldwaarde af, welke varieert van 3 μT voor een handmixer, via een strijkijzer van 30 μT tot een stofzuiger van 800 μT . En wat te denken van mobiele telefoons, en computers die gemeengoed zijn geworden in ons dagelijks leven? Alles meegeteld zijn we veel dichterbij de gestelde huidige grenzen dan we denken.

V.d. Berg meent onder punt 3 dat er voldoende alternatieve speellocaties in de wijk beschikbaar zijn.

-Volgens de uitgangspunten van de dienst Sport en Recreatie zijn er op dit moment al tekorten gerekend naar de maatstaven van cirkels per leeftijdsgroep. En dus kan nu al niet in het reeds bebouwde gedeelte aan de normering worden voldaan.

5. Stichting Platform Achternesse stelt, dat er geen rekening is gehouden met voortschrijdende inzichten.

-Dit is juist, de Gezondheidsraad handhaaft haar huidig standpunt van de normering. Dat wij dit als een verouderd standpunt ervaren, als men weet dat dezelfde Gezondheidsraad eerst in 1998 toegaf dat er een causaal verband was tussen roken en longkanker, is niet alleen begrijpelijk, maar bijna bizar te noemen.

Wij stellen ook niet dat de, in de brief van minister Pronk genoemde norm als geldende adviesnorm gehanteerd dient te worden, wie zijn we dan wel, we dagen wel de Rotterdamse politici uit, vooruit lopend op nader Rijksbeleid en voortschrijdende inzichten, deze norm te hanteren bij besluiten die betrekking hebben op deze materie om hun moed en verantwoordelijkheidsgevoel te tonen.

Voor wat betreft de kosten van € 20 miljoen om de hoogspanningsleiding ondergronds te brengen, relatief betekent dat op 4500 woningen van gemiddeld € 220.000,- een bedrag van nog geen € 4500,-.

Als we het citaat in het begin van deze brief volgen dan kost een mensenleven (€ 20 miljard gedeeld door 34.000 slachtoffers) ruim € 833.000,-, Dat zijn dan meestal mensen in de kracht van hun leven of ouderen. Het RIVM stelt onder het kopje Achtergronden dat 1 tot 5 kinderen in de 5 jaar leukemie kunnen krijgen door het mogelijke risico van magnetische veldspanningen Dat zijn kinderen die hun hele leven nog voor zich hebben en dus een hogere waarde hebben. De politici accepteren dus bij onveranderd standpunt de verantwoordelijkheid voor de dood van 1 – 5 kinderen in een periode van 5 jaar.

Ook onder het kopje Achtergronden vermeld in het concept van v.d. Berg, neemt geen van de nationale, Europese of mondiale instituten een

definitief standpunt in, het is mogelijk, niet bewezen, nader onderzoek zou gewenst zijn, zijn geen overtuigende standpunten.

De stichting Platform Achternesse is dan ook van mening dat:
Op grond van wat nu bekend is over magnetische en elektrische velden in de nabijheid van hoogspanningsleidingen zoals in Nesselande (maar daar niet alleen) de bewoners van deze gebieden op ruime schaal worden voorgelicht over de mogelijke risico's.

De verantwoordelijke politici op basis van huidige en toekomstige ontwikkelingen van deze materie, een beleid ontwikkelen die past in een toekomst met voorzorg en met voortschrijdende technologische inzichten.

De betreffende politici met inachtneming van art. 21, lid 1 van de Grondwet en met inachtneming van de uitspraken in de 4^e Nota Ruimtelijke Ordening waaronder Nesselande valt, een politiek standpunt innemen over deze materie.

De Stichting Platform Achternesse blijft altijd bereid haar standpunt te verdedigen. Wij zijn echter van mening dat eerst ook het publiek ingelicht en vervolgens gehoord moet worden, voordat u een politiek standpunt kunt innemen.

Hoogachtend,

Stichting Platform Achternesse.

J. Dorenbos.